

Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2025

Romke Kleefstra & Sjoerd Bresser

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2025

Citeren als: Kleefstra R. & Bresser S. 2025. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2025. Sovon-rapport 2025/74. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto voorkant: Nestkuil draaiend mannetje Strandplevier op het Westerstrand van Schiermonnikoog, 22 april 2025 (foto: Sjoerd Bresser)

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	concept	24-9-25
Inhoudelijke toets	Jelle Postma	26-9-25
Vrijgave na conceptversie	Romke Kleefstra	26-9-25
Vrijgave na definitieve versie	Jelle Postma	23-10-25
Versie 1	definitief	23-10-25

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding en dankwoord	7
2 Geïntervieweerde gebieden en methode.....	8
2.1 Doel van de broedvogelinventarisaties	8
2.2 Methode en veldwerk in de proefvlakken	8
2.2.1 Vaste steekproefgebieden Oosterkwelder	9
2.2.2 Westerplas	9
2.2.3 Westerstrand	10
2.2.4 Het Rif	10
2.2.5 Balg	10
2.3 Integrale tellingen kolonievogels en zeldzame broedvogels	11
2.4 Eidertellingen	11
2.5 Weers- en terreinomstandigheden	13
3 Resultaten	15
3.1 Broedvogels in de proefvlakken	15
3.1.1 Vaste steekproefgebieden Oosterkwelder	15
3.1.2 Westerplas	16
3.1.3 Westerstrand	18
3.1.4 Het Rif	18
3.1.5 Balg	19
3.2 Kolonievogels en zeldzame broedvogels	19
3.3 Soortbesprekingen	20
Literatuur	26
Bijlagen	28

Zicht op het Willemsduin vanaf duin tussen de Oosterkwelder en het groene strand, 3 april 2025 (foto: Romke Kleefstra).

Samenvatting

Sinds 1998 inventariseert Sovon in opdracht van Natuurmonumenten vier vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog op alle broedvogels. Deze broedvogelmonitoring maakt onderdeel uit van het trilaterale monitoringprogramma in de internationale Waddenzee, waarmee de aantalsontwikkeling van karakteristieke en algemene broedvogelsoorten van duinen en kwelders wordt gevolgd. De steekproefgebieden (675 ha) liggen ten oosten van de Stuifdijk en ten noorden van het pad dat over de Oosterkwelder loopt, en strekken zich tot waar de begroeide kwelder overgaat in de zandvlakte van de Balg. Naast deze jaarlijkse monitoring inventariseerde Sovon ook alle soorten broedvogels rond de Westerplas, op het Westerstrand en Rif en een selectie van strandbroeders op de Balg. Kolonievogels en Eiders werden integraal gekarteerd op Schiermonnikoog.

In het voorjaar van 2025 werden verspreid over de vier vaste steekproefgebieden 48 soorten broedvogels vastgesteld. Noemenswaard is de (verdere) terugval in het aantal territoria van Grauwe Gans, Wulp en Veldleeuwerik. Dat geldt ook voor de aantallen Kok-, Storm-, Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen die alle lager uitpakken dan in voorgaande jaren. Daar staat tegenover dat veel zangvogels verder toenemen, zoals Tjiftjaf, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Grasmus, Blauwborst en Nachtegaal.

Op en rond de Westerplas ging het om 58 soorten broedvogels. Ook daar valt een afname van het aantal Grauwe Ganzen op, evenals beduidend minder broedende Lepelaars. De kolonies van Aalscholver en Kleine Zilverreiger groeien er gestaag verder. Het nieuw aangelegde eiland bood plek aan broedende Kluten en Scholeksters.

Op het Westerstrand ging het om 15 soorten broedvogels, waaronder 2 paar Strandplevier, evenals in 2024. Het Rif telde 49 soorten broedvogels. Dat grote aantal hangt samen met een duinstrook die binnen het proefvlak ligt. De nieuwe kwelder die het gebied kenmerkt biedt plek aan karakteristieke kwelderbroedvogels als Scholekster, Bontbekplevier, Kluut, Tureluur, Kokmeeuw, Zilvermeeuw en Visdief, waarvan de meeste soorten in aantal toenemen.

Op de Balg werden niet alle soorten geïnventariseerd, maar wezen diverse veldbezoeken uit dat de 'eilandstaart' een belangrijk broedgebied vormt voor strandbroeders als Bontbek- en Strandplevier.

In dit rapport wordt het veldwerk en de resultaten daarvan besproken. Enkele soorten worden nader uitgelicht.

Het Rif ontwikkelt zich als een prachtige jonge kwelder waarop zich karakteristieke Wadden-broedvogels als Scholekster, Bontbekplevier, Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw en Visdief vestigen, 12 juni 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

1 Inleiding en dankwoord

Sinds het voorjaar van 1998 worden op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog vier vaste steekproefgebieden op alle soorten broedvogels geïnterviewd door Sovon Vogelonderzoek Nederland, in opdracht van Vereniging Natuurmonumenten. De vier steekproefgebieden (675 ha in totaal) liggen ten oosten van de Stuifdijk en ten noorden van het pad dat over de Oosterkwelder loopt, en strekken zich uit tot de Balg (figuur 1). De inventarisatie van de gebieden werd evenals in 1998 en de periode 2006-2024 uitgevoerd door Romke Kleefstra. In het kader van het project Wij & Wadvogels inventariseerde hij ook strandbroeders op de Balg. In het kader van hetzelfde project inventariseerde Sjoerd Bresser van Sovon de Westerplas, het Westerstrand en Rif op alle soorten broedvogels. Net als ieder jaar werden Eiders, meeuwen en andere kolonievogels integraal geteld op het eiland.

In dit rapport worden zowel de resultaten van de proefvlakinventarisaties op de Oosterkwelder behandeld alsook aanvullende inventarisaties en tellingen, uitgevoerd door medewerkers van Sovon op Schiermonnikoog in het voorjaar van 2025.

Natuurmonumenten-medewerker Erik Jansen was onze contactpersoon en maakte de betreding van de natuurterreinen mogelijk. Sovon-collega's Kees Oosterbeek, Petra Manche en stagiaire Arjette Schouten voerden extra tellingen van Eiders en Strandplevieren uit. Petra de Goeij en Marycha Franken (RuG/NIOZ) zorgden voor het in kaart brengen van de Lepelaars buiten de vaste proefvlakken. De wadvogeltelgroep van Schiermonnikoog, onder coördinatie van Michiel van der Weide, droeg zorg voor de tweede gedifferentieerde eidertelling. Leon Peters van de telgroep besteedde tijdens hoogwatervluchtplaatstellingen van 17 mei en 12 juli op de Balg aandacht aan strandbroeders. Tot slot gaat dank uit naar de Rijksuniversiteit Groningen voor de overnachtingsmogelijkheid in de nieuwe Herdershut, in het bijzonder Nadia Hijner.

2 Geïnterpreteerde gebieden en methode

2.1 Doel van de broedvogelinventarisaties

Met de jaarlijkse monitoring van alle soorten broedvogels in de vier vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog worden de verspreiding en de aantalsontwikkeling van zowel karakteristieke als algemene broedvogelsoorten van duinen en kwelders gevolgd, wat bijdraagt aan de trilaterale broedvogelmonitoring in de internationale Waddenzee. Aanvullend worden kolonievogels en enkele zeldzamere broedvogels ‘eiland-dekkend’ geïnterpreteerd in het kader van de monitoring van de Natura 2000-gebieden ‘Duinen Schiermonnikoog’ en ‘Waddenzee’. Om broedvogelpopulaties in het Waddengebied te helpen en hun leefgebied te verbeteren, zijn Vogelbescherming Nederland en terreinbeheerders het project ‘Wij & Wadvogels’ gestart. In het kader daarvan voert Sovon aanvullend onderzoek aan kustbroedvogels uit. Zodoende werd in het voorjaar van 2025 ook de Westerplas op alle soorten geïnterpreteerd. Datzelfde gebeurde ook op het Westerstrand en de ‘eilandstaarten’ Rif en Balg, waarmee niet alleen strandbroeders in kaart werden gebracht, maar ook de ontwikkeling van de nieuwe kwelder op Het Rif wordt gevolgd.

2.2 Methode en veldwerk in de proefvlakken

Bij het verzamelen en interpreteren van de broedvogelgegevens wordt gewerkt conform de richtlijnen van het Broedvogel Monitoring Project (BMP; Vergeer *et al.* 2023). Naast de vaste vier proefvlakken NM11 t/m NM14 spitsten de broedvogelinventarisaties zich toe op de Westerplas, het Westerstrand, Het Rif en de Balg (figuur 1).

Figuur 1. Ligging van de geïnterpreteerde proefvlakken (steekproefgebieden) op Schiermonnikoog in 2025.

Gegevens werden in het veld met behulp van een tablet ingevoerd in de app AviMap en nadien geïnterpreteerd met het online clusterprogramma op Sovon.nl. Voor kolonievogels als Lepelaar en Oeverzwaluw die tijdens meerdere inventarisatieronden zijn geteld, zijn daarbij handmatig correcties toegepast om tot de juiste aantallen broedparen te komen. Bij het invoeren in het veld wordt systematisch gebruik gemaakt van broedcodes, waarbij voor enkele soorten ook iets gezegd kan worden over territoriaal succes, zoals bij de Wulp. Bij

enkele soorten worden gegevens op nestniveau verzameld, zoals in 2025 bij Lepelaar, Bruine Kiekendief en Velduil, waardoor er ook iets gezegd kan worden over broedbiologie en broedsucces.

2.2.1 Vaste steekproefgebieden Oosterkwelder

De vier vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder (NM11 t/m NM14; 675 ha), gesitueerd ten oosten van de Stuifdijk en ten noorden van het 'Bouwe Hoekstrapad' (Kwelderpad) dat over de Oosterkwelder loopt en strekkende tot de Balg (figuur 1), werd zoals gebruikelijk vijfmaal bezocht in de periode 3 april-25 juni. Alle soorten broedvogels werden geïnterviewd. Door uitbreiding van het begroeide deel binnen het te inventariseren gebied door de jaren heen is het steeds lastiger een inventarisatieronde door de vier steekproefgebieden op één dag te doen. De derde en vierde ronde, respectievelijk 9:55 uur en 10:20 uur lang, zijn daar een voorbeeld van (tabel 1). Door tijdens de eerste en vijfde ronde het meest oostelijke steekproefgebied (NM11) te combineren met een bezoek aan de Balg kon de ronde over twee ochtend worden verspreid (tabel 1). In totaal namen de vijf rondes 49 uur en 50 minuten in beslag, wat neerkomt op 4,4 minuten per hectare.

Tabel 1. Tijdsinvestering in de vier vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder in 2025 (* betreft alleen het meest oostelijke steekproefgebied NM11, zie figuur 1).

ronde	datum	begintijd	eindtijd	bezoekduur	N minuten
1	3-4	6:30:00	15:10:00	8:40:00	520
2	22-4*	8:30:00	11:20:00	2:50:00	170
2	23-4	5:45:00	13:10:00	7:25:00	445
3	15-5	4:55:00	14:50:00	9:55:00	595
4	11-6	4:30:00	14:50:00	10:20:00	620
5	24-6*	8:50:00	12:40:00	3:50:00	230
5	25-6	4:30:00	11:20:00	6:50:00	410

2.2.2 Westerplas

Aan de Westerplas (52,9 ha) werden vijf inventarisatieronden gebracht, iedere keer bestaande uit een avondbezoek en vroege ochtendronde (tabel 2). De avondbezoeken waren puur gericht op de kolonievogels in het struweel rond de plas, broedvogels op het nieuw aangelegde eiland middenin de plas en de vogels op het open water van de plas, omdat in de avond de lichtinval gunstiger was om daarbij te werken met behulp van een telescoop. Tijdens de ochtendbezoeken werden alle overige soorten broedvogels geïnterviewd. De bezoeken namen in totaal 30,5 uur in beslag, ofwel 34,6 minuten per hectare.

Tabel 2. Tijdsinvestering in BMP-proefvlak Westerplas in 2025.

ronde	datum	begintijd	eindtijd	bezoekduur	N minuten
1	7-4	17:38:00	18:35:00	00:57:00	57
1	8-4	06:45:00	10:57:00	04:12:00	252
2	21-4	18:16:00	20:10:00	01:54:00	114
2	22-4	06:44:00	10:37:00	03:53:00	233
3	5-5	17:25:00	18:33:00	01:08:00	68
3	6-5	05:25:00	11:57:00	06:32:00	392
4	20-5	04:52:00	09:44:00	04:52:00	292
4	19-5	20:19:00	22:48:00	02:29:00	149
5	12-6	04:14:00	08:47:00	04:33:00	273

2.2.3 Westerstrand

Aan het Westerstrand (271,2 ha) werden zes bezoeken gebracht (tabel 3), waarbij het eerste bezoek zich alleen toespitste op de duinreep binnen het proefvlak, terwijl tijdens de laatste ronde alleen nog aandacht uitging naar strandbroeders. Het betreft een BMP/A-inventarisatie, ofwel een inventarisatie van alle broedvogels. In totaal kostte de inventarisatie 20 uur en 4 minuten, hetgeen neerkomt op 4,4 minuten per hectare.

Tabel 3. Tijdsinvestering in het Westerstrand in 2025.

ronde	datum	begintijd	eindtijd	bezoekduur	N minuten
1	8-4	10:04:00	10:57:00	00:53:00	53
2	22-4	10:53:00	17:37:00	06:44:00	404
3	6-5	11:26:00	14:09:00	02:43:00	163
4	20-5	11:47:00	16:38:00	04:51:00	291
5	12-6	11:30:00	15:46:00	04:16:00	256
6	27-6	10:39:00	11:16:00	00:37:00	37

2.2.4 Het Rif

Het Rif (712,6 ha) werd in de periode 8 april-27 juni zesmaal bezocht (tabel 4), waarbij alle broedvogels in kaart werden gebracht. Net als op het Westerstrand spitste de eerste ronde zich alleen toe op het duingebied in het noordelijke deel van het plot, terwijl de laatste ronde zich alleen richtte op de kwelderbroedvogels. De zes rondes namen 28 uren in beslag, ofwel 2,4 minuten per hectare.

Tabel 4. Tijdsinvestering in Het Rif in 2025.

ronde	datum	begintijd	eindtijd	bezoekduur	N minuten
1	8-4	06:45:00	10:04:00	03:49:00	229
2	22-4	07:31:00	10:53:00	03:22:00	202
3	6-5	05:25:00	11:26:00	06:01:00	361
4	20-5	04:53:00	11:47:00	06:54:00	414
5	12-6	06:14:00	11:30:00	05:16:00	316
6	27-6	08:01:00	10:39:00	02:38:00	158

2.2.5 Balg

De inventarisatie van de Balg (1160,9 ha) richtte zich in 2025 vrijwel geheel op de aanwezigheid van broedende en broedverdachte plevieren. Daarnaast werden ook enkele andere soorten gekarteerd, zoals Wulp en Veldleeuwerik. Bezoeken waarbij (territoriale) Strand- en Bontbekplevieren gekarteerd werden vonden plaats op 19 april (wadvogeltelgroep Schiermonnikoog), 22 april (R. Kleefstra), 17 mei en 12 juli (wadvogeltelgroep Schiermonnikoog), en 25 juli (R. Kleefstra). Tussentijdse bezoeken gericht op nestvondsten en reproductiemetingen vonden plaats op 8 mei, 24 mei, 4 juni en 3 juli (K. Oosterbeek e.a.). De waarnemingen van al deze dagbezoeken zijn ingevoerd in het proefvlak Balg.

Het nieuwe broedeiland middenin de Westerplas. Om dit eiland goed te bekijken werd tijdens iedere inventarisatieronde bij gunstig licht in de avonduren met een telescoop het eiland bekeken op broedvogels, 7 april 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

2.3 Integrale tellingen kolonievogels en zeldzame broedvogels

Tijdens integrale broedvogelkarteringen op Schiermonnikoog in 2001 en 2006 werden de aantallen meeuwen integraal in kaart gebracht, maar daarna bleven deze tellingen uit tot 2014. Sindsdien tellen Sovon en Natuurmonumenten heel Schiermonnikoog op aanwezige meeuwenparen. Daarbij worden kolonies bezocht, adulte vogels geteld en het waarschijnlijke aantal paren berekend conform Vergeer *et al.* (2023). Op de oostkant van het eiland werd het hele gebied ten oosten van de Kobbeduinen op 14 mei geteld, behalve de vier vaste steekproefgebieden die op 15 mei bezocht werden. Op de westkant van het eiland vonden de tellingen op 20 mei plaats. Ook andere kolonievogels, zoals Aalscholver, Lepelaar en sterns werden alle geteld, waarbij de telling van Lepelaars buiten de steekproefgebieden op de Oosterkwelder voor rekening van de onderzoekers van de Werkgroep Lepelaar (Rijksuniversiteit Groningen/NIOZ) kwamen. Speciale aandacht ging nog uit naar Oeverzwaluwen, waarbij bewoonde nesten op de westkant van het eiland op 5 en 18 juni geteld werden. Tijdens de integrale meeuwentelling en rond de bezoeken aan de verschillende inventarisatiegebieden werd ook gelet op zeldzame broedvogels, zoals plevieren, Grote Mantelmeeuw en Velduil. Voor een integrale kartering van de Bruine Kiekendief was te weinig extra tijd voorhanden, waardoor hier geen totaalbeeld van het eiland is in 2025.

2.4 Eidertellingen

In de periode 1999-2006 zijn jaarlijks integrale eilandtellingen van Eidereenden georganiseerd op Schiermonnikoog. Het gaat hier grotendeels om zogenaamde gedifferentieerde tellingen (Duiven & Zuidewind 1995). Bij deze methode worden drie

verschillende groepen Eiders onderscheiden in het veld: subadulte mannetjes (2^e kalenderjaar vogels), adulte mannetjes en adulte vrouwtjes. Jonge vrouwtjes zijn lastig te onderscheiden van adulte vrouwtjes, zodat dit achterwege wordt gelaten. Bij deze telwijze wordt er vanuit gegaan dat het aantal mannetjes en vrouwtjes gelijk is. Van het aantal vrouwen dat geteld is, wordt het aantal jonge mannen afgetrokken als correctie voor de jonge (2 kj) vrouwen die niet apart zijn geteld, maar naar alle waarschijnlijkheid wel aanwezig waren. Wat dan overblijft is een groep volwassen vrouwen die niet broedt. Deze groep wordt van het aantal adulte mannetjes afgetrokken. Wat uiteindelijk overblijft is een groep adulte mannen waarvan wordt aangenomen dat hun vrouwtjes op het nest zitten. Samengevat gaat het om de volgende formule:

$$N \text{ broedende } \varphi\varphi = N \text{ adulte } \sigma\sigma - (N \varphi\varphi - N \text{ jonge } \sigma\sigma)$$

De methodiek is overigens niet in alle jaren standaard toegepast. In 1999 en 2000 werden per seizoen twee gedifferentieerde tellingen uitgevoerd; één eind april, de andere half mei (type telling 2; de Boer 2000a, 2000b; bijlage 1). Van die twee tellingen werden de gemiddelden berekend. In 2001 werd geen gedifferentieerde telling uitgevoerd, maar werden alleen volwassen mannetjes geteld (type telling 3; Klemann 2001). In de jaren 2002-2006 werden alleen gedifferentieerde tellingen uitgevoerd halverwege mei (type telling 1; Oosterhuis in serie). Het jaar 2002 vormt hierop een uitzondering. Er werden toen twee tellingen uitgevoerd (1 mei en 17 mei), waarvan het gemiddelde werd genomen, overeenkomstig met 1999 en 2000 (Oosterhuis 2003a). De aantalsopgave van 2006 is een schatting op basis van het totale aantal Eiders op Schier tijdens een hoogwatertelling halverwege mei. In 2009, 2010 en 2011 werden twee tellingen uitgevoerd, evenals in de eerste jaren (Kleefstra 2010).

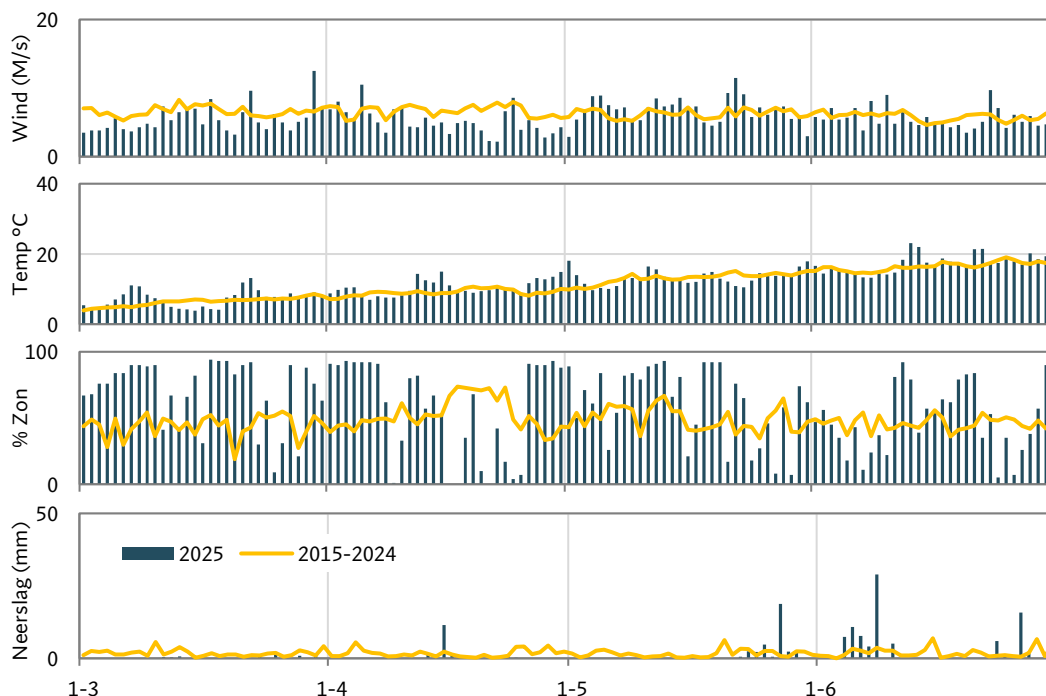
Om een goede methodische aanpak van eidertellingen in de Waddenzee te bediscussiëren is in 2012 een volledige set van vier tellingen uitgevoerd, ofwel twee gedifferentieerde tellingen en twee vrouwtjestellingen, conform tellingen elders in de Nederlandse Waddenzee (type telling 4; Klemann & Kleefstra 2012). Sinds 2013 worden jaarlijks twee gedifferentieerde tellingen uitgevoerd van Eiders, eind april en halverwege mei, doorgaans aangevuld met een jongentelling op randje juni/juli. Evenals in 2024 werden in het voorjaar van 2025 van begin juni tot halverwege juli wekelijks pullentellingen uitgevoerd. De twee gedifferentieerde tellingen van Eiders vonden plaats op 24 april en 17 mei.

Een overzicht van de resultaten van alle eidertellingen staat in bijlage 1.

2.5 Weers- en terreinomstandigheden

Het broedseizoen van 2025 werd voorafgegaan door een vrij zachte winter met in De Bilt 29 dagen waarop de temperatuur beneden het vriespunt kwam en twee dagen waarop het de hele dag bleef vriezen. Op slechts enkele dagen viel er sneeuw die even bleef liggen en de winter zal als geheel geen problemen hebben opgeleverd voor vogelsoorten die gevoelig zijn voor vorst en sneeuw. De hoeveelheid neerslag was deze winter iets kleiner dan gemiddeld. Waterstanden in veel gebieden weken daardoor aanvankelijk niet af van normaal. Eind februari zette echter een droge periode, die op veel plekken voortduurde tot eind mei, waardoor het voorjaar van 2025 het op twee na droogste was sinds het begin van de metingen in 1906. Hierdoor was het ook op de Oosterkwelder (en elders op Schiermonnikoog) al vroeg in het voorjaar droog (zie ook de foto's op de volgende pagina). Het voorjaar karakteriseerde zich als zacht, zeer droog en zeer zonnig. Begin juni viel er op veel plekken vrij veel regen, maar dit compenseerde niet voor het opgelopen neerslagtekort. De plassen die ontstonden op de kwelder hielden kort stand. Wel leek het invloed te hebben op de reproductie van sommige soorten, zoals de Eider (verlies van jongen in de natte periode). De neerslag beperkte zich vrijwel tot de eerste tien dagen van juni, waarna juni de op één na warmste juni sinds 1901 werd en eindigde met een hittegolf (28 juni-2 juli). De eerste twee dagen was het extreem warm met in het zuidoosten maximumtemperaturen van meer dan 35 °C.

Met de vele zonneschijn en weinig wind en neerslag, was het voorjaar van 2025 ideaal voor het inventariseren van broedvogels. In figuur 2 zijn enkele variabelen van het dichtstbijzijnde weerstation (Lauwersoog) in 2025, vergeleken met de voorgaande 10 jaar.

Figuur 2. Wind, temperatuur, zonneschijn en neerslag in Lauwersoog in het voorjaar van 2025, vergeleken met de periode 2015-2024. Bron: KNMI.

Nattigheid en droogte in de laagte ten noorden van het Willemsduin op (van boven naar onder) 3 april, 23 april, 15 mei, 11 juni en 25 juni 2025 (foto's: Romke Kleefstra).

3 Resultaten

3.1 Broedvogels in de proefvlakken

In 2025 werden acht proefvlakken geïnventariseerd met een gezamenlijk oppervlak van 2872,6 ha. In zeven proefvlakken met een gezamenlijke oppervlakte van 1711,7 ha inventariseerden we alle soorten. Op de Balg (1160,9 ha) ging de aandacht vooral uit naar schaarse strandbroeders (zie § 2.2). Binnen de proefvlakken werden de Eiders niet geïnventariseerd, maar hiervoor werden integrale, gedifferentieerde tellingen uitgevoerd (zie § 2.4).

3.1.1 Vaste steekproefgebieden Oosterkwelder

In de vier vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder werden in het voorjaar van 2025 48 soorten broedvogels vastgesteld, waarvan 9 Rode Lijst-soorten (tabel 6). Inclusief Eider komt het aantal soorten op 49.

In bijlage 2 staan de soorten broedvogels en de aantallen territoria in de periode 1998-2025 weergegeven. Ten opzichte van 2024 verdwenen Krakeend, Waterral en Putter uit de lijst. Soorten waarvan in 2024 geen territoria werden vastgesteld, maar in 2025 wel waren Kievit, Zwarte Kraai, Zanglijster en Witte Kwikstaart.

Opvallend zijn de afnames van Grauwe Gans, Wulp en de verschillende meeuwensoorten (Kok-, Storm-, Zilver- en Kleine Mantelmeeuw). Het aantal van 82 territoria van de Veldleeuwerik is het laagste sinds 2012 (bijlage 2). Talrijker waren Tjiftjaf, Rietzanger en vooral Sprinkhaanzanger, Grasmus, Blauwborst en Nachtegaal. Vooral het aantal Sprinkhaanzangers was fors hoger; een verdubbeling ten opzichte van de aantallen in 2023 en 2024.

Het aantal territoria van Sprinkhaanzangers in 2025 betrof 46 tegenover respectievelijk 24 en 25 in 2023 en 2024. In de 10 jaren daarvoor ging het om gemiddeld 13 territoria (spreiding 6-21; bijlage 2). Karakteristiek beeld van zingend individu in Duindoorn in de duinen tussen Rif en Westerplas, 22 april 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

Tabel 6. Vastgestelde soorten en aantallen territoria in de steekproefgebieden 11, 12, 13, en 14 (675 ha), inclusief het totaalaantal voor alle vier plots en de dichtheid per 100 hectare in 2025. Rode Lijstsoorten staan vetgedrukt.

NM-telgebied/soort	11	12	13	14	N	N/100 ha
Grauwe Gans	26	39	45	5	115	17,0
Nijlgans	9	11	5	0	25	3,7
Bergeend	13	13	9	0	35	5,2
Wilde Eend	2	1	2	1	6	0,9
Fazant	6	10	16	3	35	5,2
Koekoek	0	0	1	0	1	0,1
Holenduif	2	6	0	0	8	1,2
Houtduif	0	1	2	1	4	0,6
Scholekster	69	12	5	0	86	12,7
Kievit	0	1	0	0	1	0,1
Wulp	6	5	2	0	13	1,9
Tureluur	13	0	0	0	13	1,9
Kokmeeuw	7	0	0	0	7	1,0
Stormmeeuw	4	5	0	0	9	1,3
Zilvermeeuw	535	323	117	4	979	145,0
Kleine Mantelmeeuw	930	1481	312	45	2768	410,1
Lepelaar	45	16	0	0	61	9,0
Bruine Kiekendief	2	8	5	1	16	2,4
Buizerd	0	0	1	0	1	0,1
Velduil	0	1	0	0	1	0,1
Kauw	15	15	9	0	39	5,8
Zwarte Kraai	0	1	0	0	1	0,1
Veldleeuwerik	43	26	12	1	82	12,1
Oeverzwaluw	16	0	0	0	16	2,4
Fitis	16	39	29	7	91	13,5
Tijftjaf	0	1	10	2	13	1,9
Rietzanger	5	20	30	14	69	10,2
Kleine Karekiet	0	2	0	0	2	0,3
Bosrietzanger	0	1	4	4	9	1,3
Spotvogel	0	0	1	1	2	0,3
Sprinkhaanzanger	4	17	21	4	46	6,8
Zwartkop	0	1	7	2	10	1,5
Tuinfluit	0	0	2	1	3	0,4
Braamsluiper	1	0	7	1	9	1,3
Grasmus	13	38	29	7	87	12,9
Winterkoning	3	19	28	7	57	8,4
Zanglijster	0	0	1	1	2	0,3
Merel	0	0	4	0	4	0,6
Blauwborst	1	7	7	1	16	2,4
Nachtegaal	0	2	15	0	17	2,5
Roodborsttapuit	5	6	5	1	17	2,5
Heggenmus	1	3	13	2	19	2,8
Gele Kwikstaart	0	1	0	0	1	0,1
Witte Kwikstaart	1	0	0	0	1	0,1
Graspieper	48	44	30	6	128	19,0
Groenling	0	0	4	0	4	0,6
Kneu	2	2	5	1	10	1,5
Rietgors	5	10	10	3	28	4,1
Totaal	1848	2188	805	126	4967	

3.1.2 Westerplas

In het BMP-proefvlak Westerplas werden 58 soorten broedvogels vastgesteld in 2025, waarvan 10 Rode Lijstsoorten (tabel 7). Evenals in 2024 nam het aantal Grauwe Ganzen af. In 2023 ging het nog om 41 paren, in 2024 om 20 paar en in 2025 nog 9 paren (bijlage 3). Ook het aantal Lepelaars was kleiner. Soorten die ten opzichte van 2024 toenamen zijn Aalscholver, Kleine Zilverreiger, Tijftjaf en Zwartkop (tabel 7). Nieuwe soort in het proefvlak was de Kluut, die met 7 paren tot broeden kwam op het nieuw aangelegde eiland.

Op het nieuw aangelegde broedeiland in de Westerplas kwamen zeven paar Kluten tot broeden, 12 juni 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

Tabel 7. Vastgestelde soorten en aantallen territoria in BMP-proefvlak Westerplas (52,9 ha), inclusief de dichtheid per 100 hectare in 2025. Rode Lijstsoorten staan vetgedrukt.

soort	N	N/100 ha	soort	N	N/100 ha
Gauwe Gans	9	17,0	Pimpelmees	1	1,9
Nijlgans	1	1,9	Koolmees	2	3,8
Bergeend	5	9,5	Staartmees	1	1,9
Zomertaling	1	1,9	Fitis	32	60,5
Slobeend	8	15,1	Tjiftjaf	12	22,7
Krakeend	6	11,4	Rietzanger	13	24,6
Wilde Eend	12	22,7	Kleine Karekiet	5	9,5
Wintertaling	1	1,9	Bosrietzanger	3	5,7
Tafeleend	8	15,1	Spotvogel	3	5,7
Kuifeend	10	18,9	Sprinkhaanzanger	1	1,9
Fazant	7	13,2	Zwartkop	11	20,8
Koekoek	1	1,9	Tuinfluit	3	5,7
Houtduif	6	11,4	Braamsluiper	1	1,9
Waterral	3	5,7	Grasmus	4	7,6
Waterhoen	5	9,5	Winterkoning	13	24,6
Meerkoet	6	11,4	Zanglijster	2	3,8
Dodaars	1	1,9	Merel	6	11,4
Fuut	5	9,5	Gauwe Vliegenvanger	1	1,9
Geoorde Fuut	1	1,9	Roodborst	4	7,6
Scholekster	5	9,5	Blauwborst	15	28,4
Kluut	7	13,2	Nachtegaal	1	1,9
Kievit	2	3,8	Heggenmus	8	15,1
Kleine Plevier	1	1,9	Graspieper	3	5,7
Houtsnip	1	1,9	Vink	5	9,5
Tureluur	1	1,9	Goudvink	1	1,9
Aalscholver	199	376,2	Groenling	4	7,6
Lepelaar	59	111,6	Kneu	2	3,8
Kleine Zilverreiger	7	13,2	Putter	2	3,8
Zwarte Kraai	2	3,8	Rietgors	1	1,9

3.1.3 Westerstrand

In het proefvlak Westerstrand werden in het voorjaar van 2025 15 soorten broedvogels vastgesteld, waarvan 3 Rode Lijstsoorten (tabel 8). Dat vrij kleine aantal soorten valt op, omdat in de periode 2006-2025 in totaal 31 soorten werden vastgesteld (bijlage 4). Onder andere veel soorten eenden, zoals Bergeend, Slobeend en Krakeend, maar ook soorten als Bontbekplevier en Tureluur ontbraken in 2025. Strandplevier was evenals in 2024 aanwezig met twee paartjes. Opvallende nieuwkomer is de Winterkoning. Rietzanger is vrijwel de enige soort die een opvallende toename laat zien in het gebied.

Tabel 8. Vastgestelde soorten en aantallen territoria in BMP-proefvlak Westerstrand (271,2 ha), inclusief de dichtheid per 100 hectare in 2025. Rode Lijstsoorten staan vetgedrukt.

soort	N	N/100 ha	soort	N	N/100 ha
Grauwe Gans	2	0,7	Sprinkhaanzanger	1	0,4
Wilde Eend	2	0,7	Grasmus	2	0,7
Fazant	1	0,4	Winterkoning	5	1,8
Meerkoet	1	0,4	Blauwborst	4	1,5
Scholekster	8	3,0	Roodborsttapuit	3	1,1
Strandplevier	2	0,7	Graspieper	10	3,7
Veldleeuwerik	1	0,4	Rietgors	12	4,4
Rietzanger	8	3,0			

3.1.4 Het Rif

In het proefvlak Het Rif ging het in 2025 om 52 soorten broedvogels (excl. Eider), waarvan 12 Rode Lijstsoorten (tabel 9). Het Rif is een jonge kwelder in ontwikkeling met de daarbij behorende, karakteristieke broedvogels als Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw, Visdief en Veldleeuwerik. Opvallend zijn ook Bontbekplevier en Zwartkopmeeuw. In de struweelrijke duinreep die in het noordelijke deel van het plot ligt, zien we een keur aan zangvogels die het op Schiermonnikoog voor de wind gaat (Kleefstra & Bresser 2024).

Tabel 9. Vastgestelde soorten en aantallen territoria in BMP-proefvlak Het Rif (712,6 ha), inclusief de dichtheid per 100 hectare in 2025. Rode Lijstsoorten staan vetgedrukt.

soort	N	N/100 ha	soort	N	N/100 ha
Grauwe Gans	8	1,1	Oeverzwaluw	17	0,1
Bergeend	3	0,4	Boerenzwaluw	2	0,3
Krakeend	1	0,1	Fitis	29	4,1
Wilde Eend	1	0,1	Tijftjaf	16	2,3
Fazant	15	2,1	Rietzanger	15	2,1
Koekoek	1	0,1	Bosrietzanger	2	0,3
Houtduif	14	2,0	Spotvogel	8	1,1
Scholekster	42	5,9	Sprinkhaanzanger	6	0,8
Kluut	1	0,1	Zwartkop	16	2,3
Kievit	6	0,8	Tuinfluit	7	1,0
Bontbekplevier	2	0,3	Braamsluiper	9	1,3
Wulp	2	0,3	Grasmus	21	3,0
Houtsnip	2	0,3	Winterkoning	20	2,8
Tureluur	16	2,3	Zanglijster	2	0,3
Kokmeeuw	190	26,6	Merel	11	1,5
Zwartkopmeeuw	1	0,1	Grauwe Vliegenvanger	1	0,1
Stormmeeuw	88	0,4	Blauwborst	4	0,6
Zilvermeeuw	39	0,3	Nachtegaal	9	1,3
Kleine Mantelmeeuw	8	0,3	Roodborsttapuit	4	0,6
Visdief	22	0,1	Heggenmus	16	2,3
Bruine Kiekendief	1	0,1	Graspieper	33	4,6
Ekster	1	0,1	Vink	1	0,1
Zwarte Kraai	4	0,6	Groenling	7	1,0
Pimpelmees	1	0,1	Kneu	11	1,5
Koolmees	4	0,6	Putter	4	0,6
Veldleeuwerik	12	1,7	Rietgors	7	1,0

3.1.5 Balg

In tegenstelling tot 2023 en 2024 betrof de broedvogelinventarisatie op de Balg geen inventarisatie van alle soorten, maar een inventarisatie van zeldzame soorten (plevieren), kolonievogels en enkele aandachtsoorten (b.v. Wulp).

Tabel 10. Vastgestelde soorten en aantallen territoria op de Balg (1160,9 ha), inclusief de dichtheid per 100 hectare in 2025. Alle vier soorten staan op de Rode Lijst.

soort	N	N/100 ha	soort	N	N/100 ha
Bontbekplevier	7	0,6	Wulp	2	0,2
Strandplevier	9	0,8	Veldleeuwerik	1	0,1

3.2 Kolonievogels en zeldzame broedvogels

Sinds 2014 worden kolonievogels op Schiermonnikoog integraal geteld, afgezien van de Oeverzwaluw (tabel 11). Voor zeldzame broedvogels is dat lastiger te bewerkstelligen, omdat bijvoorbeeld een integrale kartering van Bruine Kiekendieven en Tapuit een extra tijdsinvestering vraagt.

Bij de kolonievogels zien we dat de Aalscholver gestaag toeneemt rond de Westerplas. Meeuwenaantallen fluctueren, maar de aantallen Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen pakken in 2025 beide opvallend lager uit. De inventarisatie van Oeverzwaluwen was dit jaar nagenoeg compleet (alle plekken waar ze tijdens de integrale kartering van 2024 zaten zijn ook in 2025 bezocht) en dat leverde een groter aantal dan in het integrale jaar.

Het aantal Kleine Zilverreigers dat aan de Westerplas broedt tussen Lepelaars en Aalscholwers neemt iets verder toe. Bontbek- en Strandplevier waren ook in 2025 in respectabele aantallen aanwezig. Van de Velduil werden tenminste twee territoria vastgesteld op de Oosterkwelder op basis van fanatiek alarmerende vogels.

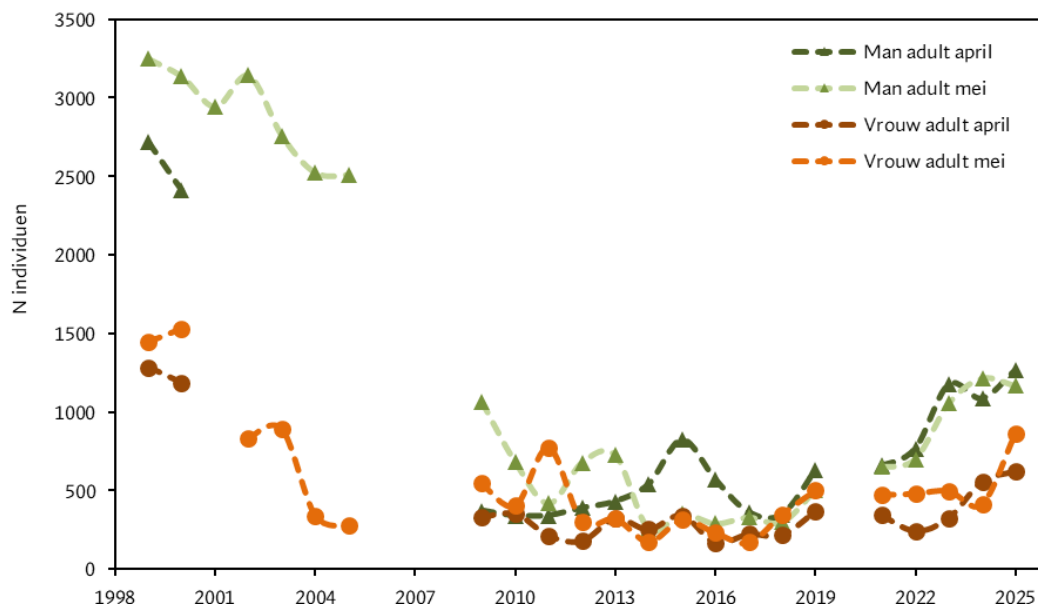
Tabel 11. Kolonievogels en zeldzame broedvogels op Schiermonnikoog in de periode 2014-2025. Rode Lijstsoorten staan vet weergegeven.

soort	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lepelaar	239	230	238	329	225	246	250	351	315	277	295	307
Aalscholver	20	26	37	58	91	96	66	73	169	162	178	199
Kokmeeuw	185	52	72	21	33	17	231	187	423	171	300	322
Stormmeeuw	67	74	48	98	94	55	115	96	46	136	193	134
Zilvermeeuw	1454	2107	1766	1151	1659	1748	3431	3218	2037	2214	2093	1873
Kleine Mantelmeeuw	7036	7601	6220	5297	7333	5097	6351	7560	7116	7525	7797	6483
Dwergstern	0	0	0	0	11	11	-	0	12	0	0	0
Visdief	77	58	56	25	26	3	20	6	60	75	50	77
Noordse Stern	0	4	4	4	0	2	0	0	1	0	0	0
Oeverzwaluw	38	>64	>38	>107	119	>30	>57	>61	>30	>93	288	331
Kleine Zilverreiger	0	0	2	0	0	0	1	0	0	2	5	7
Bruine Kiekendief	-	-	23	19	17	-	-	23	21	>22	31	-
Blauwe Kiekendief	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Slechtvalk	1	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Bontbekplevier	-	-	-	-	1	-	-	-	3	2	7	9
Strandplevier	-	-	-	-	0	-	-	-	9	5	15	11
Grote Mantelmeeuw	0	0	2-3	1	3	3	1	3	1	1	3	4
Velduil	3	1	4	2	4	2	0	0	0	10	2	2
Tapuit	>2	>1	>1	>2	0	-	>2	-	>1	-	2	-

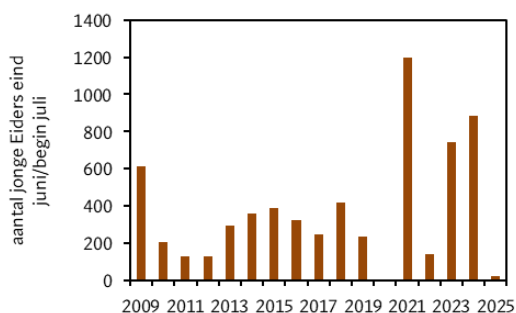
3.3 Soortbesprekingen

Eider

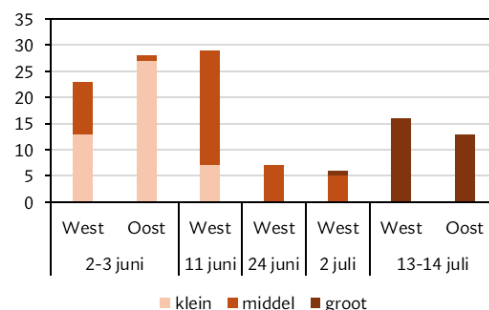
Na een vrije val van het aantal Eiders op Schiermonnikoog in de periode 1999-2011 en stabilisatie van de broedpopulatie op een laag niveau in de periode 2011-2021 lijkt de lokale populatie weer wat te groeien (figuur 3). Dat voorzichtige herstel werd luister bijgezet met jaren waarin de Eiders veel jongen grootbrachten (2021, 2023, 2024; figuur 4). Het voorjaar van 2025 pakte echter niet goed uit voor de Eiders. Hoewel de aantallen adulte Eiders wat verder toenamen (figuur 3) en het in de eerste helft van mei een goed seizoen leek te worden met veel families in de slenken (o.a. tijdens de meeuwentelling) lieten de jongentellingen vanaf begin juni al gauw zien dat de reproductie achterbleef (figuur 5; data K. Oosterbeek, P. Manche en A. Schouten). Het leek erop dat jongen verdwenen met de zeer natte, sombere start van juni. In de eerste tien dagen van de maand viel veel regen, vooral van 5 tot en met 8 juni. Langs het hele oostelijke deel van Schiermonnikoog zaten zo weinig jongen dat tellingen gedurende juni werden overgeslagen. De laatste volledige telling leverde slechts 29 vrijwel volgroeide jongen voor heel Schiermonnikoog. Dat staat in schril contrast met 1198, 740 en 885 in resp. 2021, 2023 en 2024 (figuur 4).

Figuur 3. Aantallen adulte Eiders tijdens gedifferentieerde tellingen in april en mei 1999-2025. Van sommige jaren ontbreken aantallen (zie § 2.4 en bijlage 1).

Figuur 4. Aantallen jonge Eiders tijdens tellingen begin juni 2009-2024. Een telling uit 2020 ontbreekt (zie § 2.4).

Figuur 5. Aantallen jonge Eiders tijdens tellingen in de periode juni-juli 2025, verdeeld over de oostelijke en westelijke helft van Schiermonnikoog. Jongen zijn onderverdeeld in drie grootteklassen (klein = donsjong, middel = halfwas, groot = volledig in de veren).

Geoorde Fuut

Evenals in 2023 voldeden waarnemingen van Geoorde Futen op de Westerplas aan de richtlijnen van het BMP voor het opvoeren van een territorium. Op 21 april en 19 mei hield zich een solitair exemplaar op rond het nieuw aangelegde eiland. Op 12 juni was er een paartje aanwezig. Aanwijzingen voor een daadwerkelijk broedgeval zijn niet verkregen.

Kluut

Het aantal van 8 territoria van Kluten, waarvan 7 op het nieuw aangelegde eiland in de Westerplas en 1 op Het Rif, is naar alle waarschijnlijkheid het totaal voor Schier. Op de Oosterkwelder kwamen ze niet tot broeden. Op zowel Het Rif als het nieuwe eiland in de Westerplas hebben de Kluten jongen gehad. Later in het voorjaar werden op Het Rif vijf alarmerende Kluten waargenomen op 12 juni en zes op 27 juni. Mogelijk ging het hier om paren met jongen die vanuit de Westerplas kwamen. Hoeveel jongen zijn uitgevlogen is onduidelijk.

Kluut met afleidingsgedrag op Het Rif, 12 juni 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

Bontbekplevier

Verdeeld over Het Rif (2 territoria) en de Balg (7 territoria) werden 9 territoria van Bontbekplevieren op Schiermonnikoog vastgesteld. Dat is het grootste aantal in de afgelopen 25 jaar. Het is niet geheel uitgesloten dat buiten de 'eilandstaarten' nog elders een paar tot broeden is gekomen, zoals ergens op het groene strand. Op de Balg werd één nest gevonden en berustten de andere territoria zich op een paar met jongen, een paar dat afleidingsgedrag vertoonde en vier paren die alarmeerden.

Strandplevier

Van de 11 strandplevierterritoria werden er 9 vastgesteld op de Balg en 2 op het Westerstrand. In 5 territoria op de Balg werd een nest gevonden. Gedurende juni en juli hielden de Strandplevieren zich steeds meer op aan de wadkant van de Balg. Op basis van alarmgedrag en waarnemingen van jongen waren hier in juli zeker 3 paar met jongen aanwezig. Tijdens de hvp-tellingen en 2 speciale strandpleviertellingen op resp. 12 juli, 25 juli en 26 augustus waren er 25, 24 en 27 Strandplevieren aanwezig op de Balg. Op het Westerstrand hebben de Strandplevieren ook eieren gehad, getuige het afleidingsgedrag van de vogels, maar succesvol waren ze niet. De plek waar ze broedpogingen ondernemen is niet beschermd tegen grote aantallen recreanten (met honden), waardoor het broedsucces nihil is. Dit speelt zowel de plevieren als de Scholekster parten, zoals ook bleek in 2020 toen nesten van Scholeksters op het Westerstrand werden gevolgd (Kleefstra 2020).

Strandplevier met afleidingsgedrag op het Westerstrand, 12 juni 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

Wulp

Het aantal van 13 territoria van de Wulp in de vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder is het laagste aantal sinds 2009. Op basis van de gemaakte waarnemingen hebben van die 13 paren slechts 2 jongen gehad. Tijdens de meeuwentellingen op de Oosterkwelder werd ook bijgehouden wat er aan Wulpen zich ten oosten van het Kobbeduin buiten de vaste steekproefgebieden ophield. Dat waren er slechts 8, waarmee het totaal voor de onbeweide kwelder op 21 komt. Wat lager is dan eerdere totaalaantallen op basis van gelijksoortige tellingen in 2022 en 2023 (resp. 28 en 31).

Zwartkopmeeuw

Op 6 mei, 12 juni en 27 juni was een paar Zwartkopmeeuwen aanwezig op Hit Rif in de kokmeeuwenkolonie aldaar. Of ze ook daadwerkelijk gebroed hebben is onbekend.

Grote Mantelmeeuw

Sinds 2016 worden jaarlijks territoria van Grote Mantelmeeuwen vastgesteld op de lage kwelder tussen de 3^e en 4^e Slenk op basis van alarmerende adulten en nestvondsten. Dat aantal schommelde tot nu toe tussen 1-3 territoria. In 2025 ging het om 4 paren, waarvan 3 even ten oosten van de 3^e Slenk en een solitair paar iets oostelijker richting 4^e Slenk.

Lepelaar

Het aantal van 61 broedparen Lepelaar binnen de vier vaste steekproefgebieden komt overeen met de aantallen in de vier voorgaande jaren (61-65 paar). De meeste daarvan zaten in telgebied 11, waar er 34 langs het Strandpad zaten, 16 in hoge duindoorns (1.5-2 m hoog) aan het 'plasje van Otto' (oostelijk gelegen zoetwaterplas waar Otto Overdijk voorheen broedresultaten van Zilvermeeuwen volgde) en 7 op lage duintjes ten noordoosten van het Willemsduin. Op 1 à 2 nesten na broeden al deze 57 paren in/tussen duindoorns. Iets westelijker, in telgebied 12 waren twee vestigingen van resp. 3 en 1 paar. In de Westerplas telden we 59 bewoonde nesten. De lepelaaronderzoekers stelden op de lage kwelder tussen de 3e en 4e Slenk 143 paren vast (M. Franken, P. de Goeij). Daarmee komt het totaal aantal paren voor Schiermonnikoog op 307 (verdeling: 3^e-4^e Slenk 143, achter 4^e Slenk incl. steekproefgebieden 105, Westerplas 59).

Inmiddels typische nestplaats voor Lepelaars binnen de steekproefgebieden op de hogere kwelder; nesten in struwelen, bestaande uit duindoorn en vlier. Telgebied 11, 22 april 2025 (foto: Romke Kleefstra).

Kleine Zilverreiger

Nadat het aantal broedende Kleine Zilverreigers na vestiging op de Oosterkwelder in 1999 opliep naar een maximum van 17 paren in 2007 verdween de soort er als broedvogel na een korte, koude winterperiode begin 2009 (Kleefstra *et al.* 2009). Er waren sporadische broedgevallen in 2016 en 2020 (tabel 11), maar sinds 2023 is de Kleine Zilverreiger jaarlijks present met een groeiend aantal nesten aan de Westerplas. In 2025 ging het om 7 nesten, gesitueerd in de struwelen tussen aalscholver- en lepelaarnesten. Hoeveel jongen er zijn grootgebracht is niet helemaal duidelijk, maar tijdens een slaaplaatstelling van Kleine Zilverreigers op 14 augustus waren er minstens 10 volgroeide jongen op de nestlocaties aanwezig. Het totale aantal aanwezig Kleine Zilverreigers op de slaapplaats betrof toen 125

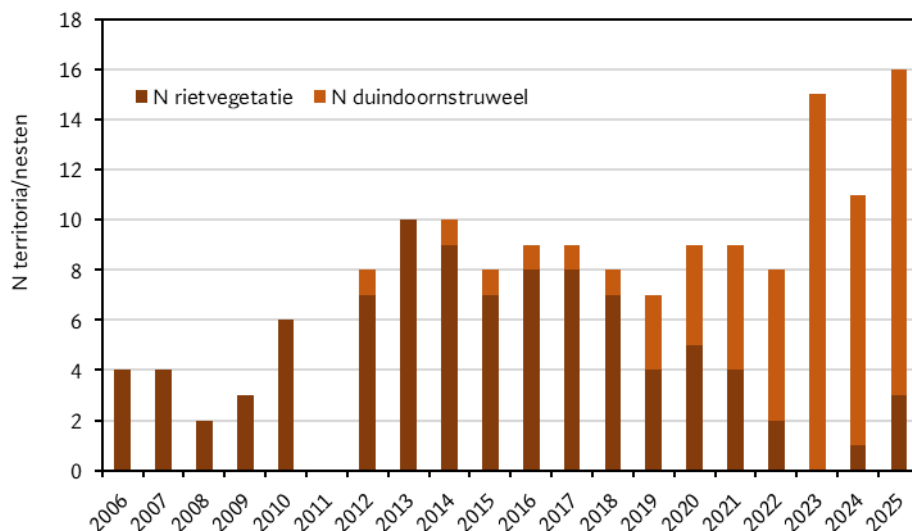
(R. Kleefstra), terwijl het op 5 september om 147 ging (P. van Horssen). Schiermonnikoog is in het najaar een belangrijke verzamelplaats voor Kleine Zilverreigers, waar ook broedvogels uit de Zeeuwse Delta overnachten (van Horssen & Kleefstra 2022). Tijdens de slaaplaatsstelling op 5 september werd ook een kleurring van een Noord-Engelse zilverreiger afgelezen. Ofwel, de Westerplas is een slaapplaats van internationale allure.

Kleine Zilverreiger (links) aan de Westerplas, met Aalscholver en Lepelaar als burens, 8 april 2025 (foto: Sjoerd Bresser).

Bruine Kiekendief

Het aantal van 16 territoria van Bruine Kiekendieven in de vier vaste steekproefgebieden is het grootste aantal tot nu toe in de reeks sinds 1998 (figuur 6). Door de jaren heen zijn de paren in toenemende mate gaan broeden in de sterk uitdijende duindoornstruwelen, die grote delen van de hogere kwelder, duinen en het groene strand bedekken (Kleefstra 2025). Het is niet onwaarschijnlijk dat de toename hier ook mee samenhangt, hoewel de betere jaren vaak betere muizenjaren betreft. In de 16 territoria werden 5 nesten gevonden. Het wordt steeds lastiger de nesten te vinden naarmate het oppervlak aan aaneengesloten duindoornstruweel groter wordt, mede ook omdat de vrouwen zich niet makkelijk laten 'oppesten' door de aanwezigheid van de nestenzoeker. Van de 5 nesten werden dan ook 3 in riet gevonden, wat ook de enige 3 rietnesten waren (waarbij 2 nesten pal naast elkaar met een polygaam mannetje). Het gemiddelde aantal eieren in de nesten was 4,0 (spreiding 2-5). Van alle 5 nesten vlogen jongen uit, gemiddeld 2,8 jong per nest (spreiding 1-4). De sexratio van de jongen was 71,4% vrouw, wat in de meetreeks sinds 2010 nog niet eerder zo hoog was (hoogste vrouwenpercentage tot dusver 64,7% in 2012). Qua prooien ging het bij 15 plukresten om 10 pullen van Zilvermeeuw/Kleine Mantelmeeuw, 1 Fazant adult, 1 Fazant juveniel en 3 jonge Hazen. In de braakballen op de nesten ging het 7 keer om Veldmuis.

Figuur 6. Aantalsverloop van de Bruine Kiekendief in de vier vaste steekproefgebieden sinds 2006, verdeeld over paren die nestelen in Riet en paren die nestelen in/tussen Duindoorns.

Velduil

Op drie plekken op de oostkant van Schiermonnikoog werden alarmerende Velduilen opgemerkt. Op 22 april was dat op het groene strand in het vaste steekproefgebied NM11. Hierna werd op deze plek geen Velduil meer waargenomen, waarmee niet gesproken kan worden van een territorium. Dat is wel het geval voor alarmerende Velduilen ten zuiden van het kwelderpad, vlak voor de 4^e Slenk. Tijdens de meeuwentelling op 14 mei alarmeerde een Velduil hier langdurig. Datzelfde was het geval op het groene strand in het vaste steekproefgebied NM12 op 11 juni, even ten noordoost van waar de 5^e Slenk eindigt. Hier is nog naar een nest gezocht, waarbij ook een vrouw Velduil zich liet opstoten, maar een nestvondst bleef uit. Op 25 juli was op deze plek nog een man Velduil actief met prooiaanvoer, wat duidt op jongen.

Literatuur

- de Boer P. 2000a. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 1999. SOVON-inventarisatierapport 2000/06. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- de Boer P. 2000b. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2000. SOVON-inventarisatierapport 2000/22. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Duiven P. & Zuidewind J. 1995. Broedvogelstand en reproductie van de Eidereend op Vlieland in 1994 en 1995. Sula 9: 157-163.
- van Horssen P. & Kleefstra R. 2022. Schiermonnikoog als herfstresidentie van Kleine Zilverreigers in de Nederlandse Waddenzee. Limosa 95: 105-112.
- Kleefstra R. 2009. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2009. SOVON-inventarisatierapport 2009/28. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2010. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2010. Sovon-inventarisatierapport 2010/27. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2010. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2010. Sovon-inventarisatierapport 2010/27. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2014a. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2013. Sovon-rapport 2014/02. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2014b. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2014. Sovon-rapport 2014/39. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2015. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2015. Sovon-rapport 2015/51. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2016. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2016. Sovon-rapport 2016/41. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2017. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2017. Sovon-rapport 2017/68. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2019. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2019. Sovon-rapport 2019/53. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2020. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2020. Sovon-rapport 2020/86. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2021. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2021. Sovon-rapport 2021/71. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2022. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2022. Sovon-rapport 2022/73. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R. 2025. Uit het Riet, de Duindoorns in: worden Schiermonnikoogse Bruine Kiekendieven struweelbroeders? Limosa 98: 59-66.
- Kleefstra R. & Bresser S. 2023. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2023. Sovon-rapport 2023/71. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

- Kleefstra R. & Bresser S. 2024. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2024. Sovon-rapport 2024/82. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Kleefstra R., Horn H., Leopold M. & Overdijk O. 2009. Kleine Zilverreigers in de Waddenzee: van mediterrane verschijning naar Nederlandse wadvogel. *Limosa* 82: 158-170.
- Klemann M. 2001. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2001. Sovon-inventarisatierapport 2001/27. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Klemann M. & Kleefstra R. 2006. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2006. SOVON-inventarisatierapport 2006/38. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Klemann M. & Kleefstra R. 2012. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2012. Sovon-rapport 2012/37. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Oosterhuis R. 2003a. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2002. Sovon-inventarisatierapport 2003/10. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Oosterhuis R. 2003b. Broedvogels van Schiermonnikoog in 2003. Sovon-inventarisatierapport 2003/37. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Oosterhuis R. 2004. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2004. Sovon-inventarisatierapport 2004/41. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Oosterhuis R. 2005. Broedvogelmonitoring op Schiermonnikoog in 2005. Sovon-inventarisatierapport 2005/32. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Vergeer J.W., Boele A., van Bruggen J. & van Turnhout C. 2023. Handleiding Sovon Broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlagen

Bijlage 1. Aantallen Eiders op Schiermonnikoog 1998-2025

	1999	1999	2000	2000	2001	2002	2003	2004
Type telling	2	2	2	2	3	2	1	1
Bron	de Boer 2000		de Boer 2000		Klemann 2001	Oosterhuis 2003/a	Oosterhuis 2003/b	Oosterhuis 2004
Datum	28-apr	14-mei	26-apr	12-mei	15-mei	17-mei	13-mei	19-mei
Man adult	2717	3248	2408	3135	2943	3142	2757	2523
Vrouw adult	1281	1445	1182	1529	?	835	888	340
Man subadult	8	24	89	46	?	271	508	105
Totaal broedende vrouwen	1444	1827	1315	1652	?	2578	2377	2288
	2005	2006	2009	2009	2010	2010	2011	2011
Type telling	1	1	2	2	2	2	2	2
Bron	Oosterhuis 2005	Klemann & Kleefstra 2006	Kleefstra 2009		Kleefstra 2010		Kleefstra & Overdijk	
Datum	13-mei	mei	27-apr	16-mei	27-apr	15-mei	4-mei	20-mei
Man adult	2510	?	370	1064	338	680	340	418
Vrouw adult	279	?	329	544	352	404	213	774
Man subadult	38	?	71	286	110	304	38	101
Totaal broedende vrouwen	2269	2260	112	806	96	580	165	-255
	2012	2012	2012	2012	2013	2013	2014	2014
Type telling	4	4	4	4	2	2	2	2
Bron	Klemann & Kleefstra 2012				Kleefstra 2014a		Kleefstra 2014b	
Datum	10-apr	24-apr	5-mei	12-mei	25-apr	11-mei	28-apr	17-mei
Man adult	379	387	544	678	429	725	539	255
Vrouw adult	313	180	305	303	321	321	253	176
Man subadult	35	54	48	76	46	110	116	333
Totaal broedende vrouwen	101	261	287	451	154	514	402	-
	2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018
Type telling	2	2	2	2	2	2	2	2
Bron	Kleefstra 2015		Kleefstra 2016		Kleefstra 2017		Kleefstra & Klemann 2018	
Datum	29-apr	23-mei	29-apr	21-mei	27-apr	13-mei	18-apr	19-mei
Man adult	821	350	568	289	359	329	345	298
Vrouw adult	341	314	168	233	222	169	217	348
Man subadult	67	231	31	100	98	85	29	42
Totaal broedende vrouwen	547	267	431	156	235	245	157	-8
	2019	2019	2021	2021	2022	2022	2023	2023
Type telling	2	2	2	2	2	2	2	2
Bron	Kleefstra 2019		Kleefstra 2021		Kleefstra 2022		Kleefstra & Bresser 2023	
Datum	23-apr	18-mei	26-apr	15-mei	29-apr	21-mei	29-apr	20-mei
Man adult	629	505	656	652	765	700	1174	1054
Vrouw adult	369	502	343	473	243	481	324	498
Man subadult	64	55	30	43	26	166	33	58
Totaal broedende vrouwen	324	58	343	222	548	385	883	614
	2024	2024	2025	2025				
Bron	Kleefstra & Bresser 2024		dit rapport					
Datum	22-24-april	11-mei	24-apr	17-mei				
Man adult	1085	1214	1265	1168				
Vrouw adult	555	414	622	859				
Man subadult	38	206	41	79				
Totaal broedende vrouwen	568	1006	684	388				

NB: In 1998, 2007, 2008 en 2020 werden geen eidereendtellingen uitgevoerd.

Bijlage 2. Soorten en aantallen broedvogels in de vaste steekproefgebieden op de Oosterkwelder in 1998-2025

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Brandgans	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Grauwe Gans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	12	22	18	48	48	69	99	89	115	178	126	163	130	115
Soegans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	5	5	3	3	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	2	2	6	5	4	10	13	13	10	15	13	14	19	25
Bergeend	28	38	48	43	44	36	29	27	28	49	28	22	48	51	56	30	30	33	56	53	37	37	42	46	45	41	35
Slobeend	0	2	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	1	0	0
Krakeend	2	0	1	0	0	1	1	0	0	0	2	4	0	0	0	0	0	3	2	2	2	0	5	1	2	1	0
Wilde Eend	5	5	6	4	3	3	4	5	0	1	3	7	3	1	4	4	3	13	11	11	8	3	0	5	8	5	6
Soepeend	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Fazant	8	15	9	6	4	6	5	7	++	8	6	4	12	13	16	15	17	19	22	20	38	28	26	33	31	27	35
Kwartel	0	0	2	1	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0
Koekoek	3	4	3	1	1	1	1	2	0	0	1	0	0	1	0	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	3	1
Holenduif	8	5	12	3	5	4	5	4	6	2	2	2	2	4	4	6	3	5	5	5	2	6	1	6	2	1	7
Houtduif	3	7	11	3	7	4	4	9	-	0	1	0	1	3	0	2	2	3	1	2	4	5	1	3	2	2	4
Waterral	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Scholekster	49	149	113	197	120	109	93	79	91	45	57	82	126	88	92	86	88	111	60	104	72	114	115	113	89	97	86
Kluut	12	22	5	17	20	23	18	52	13	7	1	0	0	0	1	0	2	2	0	0	0	2	0	0	0	1	0
Kievit	7	4	3	6	8	11	12	11	6	5	9	9	2	0	2	1	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	1
Bontbekplevier	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Strandplevier	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wulp	16	19	17	16	15	13	11	13	15	11	18	11	20	21	24	27	19	23	14	26	19	18	16	14	16	18	13
Houtsnip	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Tureluur	4	2	2	2	3	2	6	4	0	2	5	4	6	3	4	10	11	19	16	16	18	15	12	16	9	15	13
Kokmeeuw	725	23	1	575	135	152	7	237	50	260	12	4	11	22	31	129	51	65	21	21	17	65	95	105	75	28	7
Zwartkopmeeuw	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Stormmeeuw	16	112	43	190	27	25	31	44	65	57	28	25	45	21	38	23	30	6	4	24	7	14	15	25	33	22	9
Gr. Mantelmeeuw	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zilvermeeuw	3061	2931	2416	6009	3240	2511	1802	1207	1879	2304	2082	1884	2258	2365	726	344	1083	831	557	806	1069	1861	1103	998	1564	1154	979
Kl. Mantelmeeuw	2883	2696	1933	5482	2280	2108	2432	2194	3098	3821	3179	4884	2863	3705	2177	2871	2738	2445	2055	3502	3024	2878	3367	3281	3851	3062	2768
Grote stern	0	+	+	1	0	550	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Visdief	155	83	1	675	100	165	10	334	141	15	0	1	0	26	36	56	8	36	8	10	2	0	0	0	0	0	0
Noordse Stern	4	+	+	4	0	15	0	69	9	12	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lepelaar	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2	6	0	0	1	5	4	16	13	18	30	62	64	61	65	61
Kl. Zilverreiger	0	0	0	2	1	0	6	10	7	17	12	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Br.Kiekendief	2	1	2	4	2	2	3	3	4	4	2	3	6	8	10	10	8	9	9	8	7	9	9	8	15	11	16
Bl. Kiekendief	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Buizerd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1

Soort	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Velduil	0	0	0	0	1	1	1	1	2	1	1	3	2	1	3	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	7	1	1
Torenvalk	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Slechtvalk	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ekster	1	3	6	4	2	1	2	2	1	1	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
Kauw	27	20	35	68	31	25	24	15	24	32	28	38	44	61	50	51	62	42	51	66	70	55	57	38	42	53	39	
Zwarte Kraai	1	0	1	4	2	2	3	3	0	0	1	0	1	0	0	2	1	2	2	2	1	2	4	3	1	2	0	
Koolmees	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	2	1	3	0	0	0	
Veldleeuwerik	49	61	82	86	82	62	54	49	65	81	66	71	77	80	94	87	88	98	112	120	108	125	111	135	130	127	82	
Oeverzwaluw	0	0	2	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2	2	0	13	23	38	107	22	30	57	61	30	93	40	16	
Fitis	15	23	29	8	21	14	17	19	-	20	19	24	23	29	31	39	27	45	45	42	70	76	59	83	85	95	91	
Tijftjaf	0	0	0	1	0	0	2	0	-	0	1	0	1	3	2	4	1	4	2	3	3	3	4	10	9	10	13	
Rietzanger	2	1	6	1	2	4	10	6	2	4	9	11	16	9	10	16	11	18	28	21	34	29	23	30	55	64	69	
Kleine karekiet	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	2	2	
Bosrietzanger	3	1	0	1	0	0	3	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	4	9	9	
Spotvogel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	2	1	2	0	1	1	3	3	2	5	1	2	4	2	
Sprinkhaanzanger	7	3	7	5	10	12	10	12	8	6	6	11	8	5	6	11	15	10	22	11	10	21	10	14	24	25	46	
Zwartkop	0	0	0	0	1	1	3	1	0	0	0	1	1	2	0	1	0	1	2	5	4	6	5	9	10	10	10	
Tuinfluter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	5	0	3	1	1	3	
Braamsluiper	0	3	2	1	1	1	4	2	3	7	3	1	3	2	2	4	10	4	10	6	11	9	6	10	13	5	9	
Grasmus	9	16	8	11	12	9	16	21	15	12	11	12	22	32	26	36	34	52	45	39	64	65	75	79	73	49	87	
Winterkoning	8	7	11	13	17	21	26	20	-	13	11	14	14	18	21	21	18	32	36	37	53	42	40	57	53	66	57	
Zanglijster	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	2	1	0	2	
Merel	3	1	0	1	0	0	0	0	-	3	2	1	1	0	1	1	2	2	2	2	4	3	4	6	5	6	4	
Roodborst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
Blauwborst	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	6	11	3	13	17	9	7	16	
Nachtegaal	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	2	2	1	1	2	1	3	3	4	5	8	11	13	9	17	17	
Roodborsttapuit	3	1	2	3	2	2	1	1	0	0	1	3	2	3	5	7	8	10	6	12	18	17	15	15	10	18	17	
Tapuit	3	3	3	3	2	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	
Heggenmus	0	1	2	2	3	1	1	0	1	1	1	2	4	6	6	8	10	10	10	8	11	9	11	7	12	17	19	
Gele Kwikstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0	1	
Witte Kwikstaart	0	0	0	4	2	2	2	2	-	0	0	8	6	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	
Graspieper	59	51	58	75	60	52	61	66	53	81	75	68	88	94	67	85	95	116	122	146	121	129	136	136	156	125	128	
Vink	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	
Groenling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	7	1	4	4	
Kneu	4	2	5	3	4	3	6	5	1	2	2	0	3	5	1	3	3	13	4	8	6	10	11	17	6	17	10	
Putter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	0	
Rietgors	13	6	11	6	7	8	11	12	5	14	18	10	12	14	16	18	26	21	22	27	28	40	26	39	35	14	28	

Bijlage 3. Soorten en aantallen broedvogels in BMP-proefvlak Westerplas 1992-2025

	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2004	2006	2007	2012	2018	2022	2023	2024	2025
Soort																		
Grote Canadese Gans	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	0	0	0	0	0	0
Brandgans	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Grauwe Gans	0	0	0	0	1	1	4	5	5	9	12	16	41	22	26	41	20	9
Knobbelzwaan	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Nijlgans	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	1	1	1	1	2	1
Bergeend	4	13	17	18	24	20	14	11	12	11	10	11	39	16	12	8	6	5
Zomertaling	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1
Slobeend	15	6	4	3	4	2	5	6	5	6	5	8	42	11	12	10	5	8
Krakeend	16	6	4	3	6	3	6	7	5	5	4	7	22	7	5	6	4	6
Smient	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wilde Eend	46	15	18	14	12	10	9	16	14	9	12	10	38	21	9	10	7	12
Soepeend	0	0	0	2	5	4	6	5	7	4	2	3	0	0	0	0	1	0
Pijlstaart	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wintertaling	8	2	1	1	1	1	3	1	2	0	2	0	3	0	0	0	1	1
Tafeleend	19	5	8	7	4	3	2	6	5	6	4	9	25	12	6	7	5	8
Kuifeend	40	13	6	5	6	4	2	6	5	5	2	7	22	9	7	17	9	10
Fazant	14	5	10	7	8	4	3	1	1	1	4	5	17	10	4	5	7	7
Koekoek	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1
Holenduif	4	4	3	3	3	1	2	4	3	2	3	2	0	1	1	0	0	0
Houtduif	11	10	6	6	5	6	4	7	5	6	3	6	9	5	8	4	8	6
Zomertortel	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Waterral	15	7	7	8	13	6	7	4	7	4	3	2	0	3	1	2	3	3
Waterhoen	15	8	4	5	7	9	11	14	9	10	5	7	9	10	4	5	8	5
Meerkoet	49	17	12	14	14	13	13	15	15	12	12	10	9	8	5	6	6	6
Dodaars	10	6	4	3	3	2	3	2	2	1	1	1	0	0	0	1	1	1
Roodhalsfuut	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fuut	19	13	6	7	5	5	6	6	5	6	3	5	5	4	3	3	3	5
Geoorde Fuut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Scholekster	41	25	16	21	22	12	17	15	11	12	10	9	10	3	5	4	3	5
Kluut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Kievit	15	15	10	14	9	6	7	7	5	6	3	5	2	1	2	3	2	2
Kleine Plevier	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1
Wulp	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Grutto	4	4	1	2	1	1	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Houtsnip	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Watersnip	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tureluur	23	9	3	2	2	2	1	1	1	1	1	1	2	0	1	1	1	1
Kokmeeuw	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aalscholver	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18	91	169	162	178	199
Lepelaar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	39	25	89	79	70	59
Roerdomp	1	1	0	1	0	1	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Kleine Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5	7
Bruine Kiekendief	4	2	1	2	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Ekster	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	0	0	0	0
Kauw	8	3	3	4	4	3	6	5	4	4	3	4	0	0	0	0	0	0
Zwarte Kraai	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	8	5	1	2	3	2

	1992	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2002	2003	2004	2006	2007	2012	2018	2022	2023	2024	2025
Soort																		
Pimpelmees	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	2	1
Koolmees	0	0	0	0	2	2	0	0	1	1	1	2	6	11	4	4	6	2
Baardman	12	2	5	3	5	4	4	3	5	2	1	0	3	0	0	0	0	0
Veldleeuwerik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0
Oeverzwaluw	0	0	0	0	0	0	0	2	0	6	0	0	5	0	0	0	0	0
Boerenzwaluw	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Staartmees	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	1	1
Fitis	12	14	16	23	16	12	14	13	19	17	14	22	38	30	49	40	38	32
Tjiftjaf	1	3	1	2	5	1	1	2	3	1	1	2	8	8	7	8	9	12
Rietzanger	13	9	16	13	9	3	12	5	10	11	10	6	12	13	17	20	10	13
Kleine Karekiet	58	38	36	36	30	32	27	31	29	31	25	27	23	11	8	12	8	5
Bosrietzanger	8	2	5	2	3	2	1	1	0	0	1	1	0	3	0	5	6	3
Spotvogel	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	0	0	2	2	3	3	3	3
Snor	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sprinkhaanzanger	4	1	2	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	2	1	1
Zwartkop	1	1	1	1	2	2	0	1	1	1	0	1	4	7	7	9	8	11
Tuinfluit	5	2	1	2	2	1	1	1	3	1	1	1	1	6	7	6	6	3
Braamsluiper	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	3	3	4	6	3	1
Grasmus	4	5	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2	3	6	4	7	6	4
Winterkoning	18	4	2	3	7	6	7	8	12	10	7	8	19	16	27	18	20	13
Zanglijster	2	2	1	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	4	5	2	4	2
Merel	4	7	3	3	4	3	4	6	5	6	2	6	9	13	14	11	9	6
Grauwe Vliegenvanger	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1
Roodborst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	7	5	4
Blauwborst	0	0	1	1	0	0	0	1	2	2	3	3	17	14	15	15	20	15
Nachtegaal	0	0	2	2	0	2	2	0	0	1	0	0	2	2	3	6	2	1
Gekraagde Roodstaart	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Roodborsttapuit	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0
Tapuit	1	3	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Heggenmus	4	3	1	1	0	1	1	3	2	2	1	2	6	6	9	9	5	8
Gele Kwikstaart	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Witte Kwikstaart	2	1	1	2	2	1	1	0	3	1	1	1	3	1	0	1	1	0
Graspieper	8	6	4	3	3	1	0	2	3	3	1	2	3	6	4	4	3	3
Boompieper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Vink	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	4	8	9	5
Goudvink	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Roodmus	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Groenling	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	5	7	5	4
Kneu	9	2	3	3	5	2	2	2	2	2	0	2	1	3	4	5	5	2
Kleine Barmsijs	1	0	2	2	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0
Putter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3	3	3	3	2
Rietgors	29	10	12	11	6	8	7	6	7	10	8	10	14	10	4	2	1	1

Bijlage 4. Soorten en aantallen broedvogels in BMP-proefvlak Westerstrand in 2006, 2012, 2018, 2020, 2024 en 2025

Soort	2006	2012	2018	2020	2024	2025
Grauwe Gans	0	0	2	1	2	2
Bergeend	17	26	12	9	3	0
Slobeend	0	0	2	0	0	0
Krakeend	0	0	4	0	1	0
Wilde Eend	10	4	9	11	3	2
Soepeend	0	0	0	1	0	0
Fazant	0	1	1	0	5	1
Houtduif	0	0	0	0	1	0
Turkse Tortel	0	0	1	0	1	0
Meerkoet	0	0	0	0	1	1
Scholekster	7	7	4	15	9	8
Kievit	4	5	0	0	0	0
Bontbekplevier	0	1	1	0	2	0
Strandplevier	2	3	0	0	2	2
Wulp	0	2	0	1	0	0
Tureluur	1	5	14	1	0	0
Zwarte Kraai	0	3	0	0	0	0
Veldleeuwerik	0	4	5	1	7	1
Boerenwaluw	0	0	0	0	2	0
Rietzanger	0	0	0	0	6	8
Kleine Karekiet	0	0	0	0	1	0
Sprinkhaanzanger	0	0	0	0	3	1
Braamsluiper	0	0	1	0	0	0
Grasmus	0	0	1	3	0	2
Winterkoning	0	0	0	0	0	5
Blauwborst	0	0	2	4	7	4
Roodborsttapuit	0	0	2	2	2	3
Witte Kwikstaart	1	2	2	1	1	0
Graspieper	8	15	49	29	16	10
Kneu	0	0	2	2	3	0
Rietgors	0	6	14	16	16	12

Bijlage 5. Soorten en aantallen broedvogels in BMP-proefvlak Het Rif in 2012, 2018, 2024 en 2025

Soort	2012	2018	2024	2025
Bergeend	14	13	5	3
Wilde Eend	1	1	0	1
Fazant	17	18	14	15
Koekoek	0	1	1	1
Scholekster	13	11	47	42
Kluut	0	0	4	1
Kievit	8	2	5	6
Bontbekplevier	0	0	0	2
Wulp	3	3	4	2
Houtsnip	0	0	2	2
Tureluur	9	8	17	16
Kokmeeuw	15	0	173	190
Zwartkopmeeuw	0	0	1	1
Stormmeeuw	16	16	133	88
Zilvermeeuw	0	1	94	39
Kleine Mantelmeeuw	0	0	30	8
Visdief	0	0	0	22
Bruine Kiekendief	0	0	3	1
Ekster	3	2	0	1
Zwarte Kraai	8	4	2	4
Pimpelmees	0	2	2	1
Koolmees	4	4	7	4
Baardman	1	0	0	0
Veldleeuwerik	9	18	16	12
Oeverwaluw	0	8	12	17
Boerenwaluw	0	0	2	2
Fitis	39	33	36	29
Tijftjaf	9	8	12	16
Rietzanger	4	10	18	15
Kleine Karekiet	1	0	3	0
Bosrietzanger	4	3	1	2
Spotvogel	3	5	9	8
Sprinkhaanzanger	2	5	4	6
Zwartkop	6	18	14	16
Tuinfluit	4	6	12	7
Braamsluiper	5	4	5	9
Grasmus	14	20	24	21
Winterkoning	19	23	31	20
Zanglijster	2	3	6	2
Merel	6	16	12	11
Gauwe Vliegenvanger	0	0	1	1
Roodborst	0	0	3	0
Blauwborst	0	1	3	4
Nachtegaal	4	11	9	9
Gekraagde Roodstaart	0	0	1	0
Roodborsttapuit	3	6	7	4
Heggenmus	18	16	27	16
Witte Kwikstaart	1	1	1	0
Graspieper	37	74	41	33
Vink	1	2	5	1
Groenling	0	5	9	7
Kneu	25	28	19	11
Kleine Barmsijs	2	0	0	0
Putter	2	0	4	4
Rietgors	8	12	17	7

Bijlage 6. Verspreidingskaarten in de vier vaste proefvlakken op de Oosterkwelder, Westerplas, Westerstrand, Rif en Balg

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl)

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.